

Makthavare finns inte - ickelinjärt

[Ickelinjära](#) sociologer och samhällsvetare, som John Urry och John Law, gör upp med föreställningar om att det skulle finnas makthavare. Traditionella teorier kring politik och samhällsförändring utgår gärna från att makt är något som kan ägas och innehas: "in much social science power conceived as a property of agents remains central to the analysis of social relations. ... Power gets attached to agency in the couplet agency-structure." [1]

Kan inte äga makt

Makt är inte egendom. Makt kan inte innehas. John Urry ser istället makt som flöden och relationer. "Power would not be regarded as a thing or possession. It is something that flows or runs and may be increasingly detached from specific territory or space" [2].

Det går därmed inte att hävda att en regering, styrelse, klass, eller kön har makten: "this refusal of reduction, is why (one) doesn't see power as something that a group, a class or an apparatus might 'have'. Power isn't ... driving other parts of the system ... it is a ubiquitous relational effect." [3]

Ickelinjär sociologi kan ses som en mer optimistisk syn på samhällsförändring än föreställningen om makthavare. Makten finns inte långt där borta eller högt upp i toppen.

Makt kommer inte uppifrån

I pyramidmetaforen kommer makt uppifrån. Här får ickelinjär samhällsteori, enligt John Law, bygga vidare på Foucaults analys av makt: "Michel Foucault advises us against treating power as something that trickles down from the top. He pictures it, instead, as an effect, a product, that is generated and penetrates right through the social body." [4]

Foucault menar att makt och motstånd producerar varandra. Makt kan bara produceras där det finns motstånd. Motstånd är då inte något som finns bortom makten. Motstånd är inte bara det där som är i vägen, som hindrar och

blockerar makten. Precis som makt så är motstånd producerande.

Makt och motstånd, lydnad och olydnad, genomsyrar alla organisationer och samhällen: "we all seek to resist the orderings that are laid on us at least some of the time." [5]

[Tidigare har jag skrivit](#) om hur Maine de Biran (1766-1824) och Paul Ricoeur visar att motstånd möjliggör medvetande. Vi börjar tänka och utveckla språk för att vi möter motstånd. Jag menar att man kan använda deras resonemang för att visa att motstånd möjliggör samhällen. Och motstånd möjliggör makt. Makten kommer alltså inte före motståndet. Motståndet måste finnas före makten. Utan motstånd kan inte makt börja producera sig själv. Makt producerar därför att den möter motstånd. Sedan skapas förstås sammanvävningar och särskiljanden, resonanser och dissonanser. Då blir frågan om vad som kommer först ganska irrelevant.

Platt ontologi

John Urry och John Law använder symmetri som vetenskaplig metod. Ifall vi analyserar makt och motstånd symmetriskt förstår vi dem med samma metod och samma analyssätt. De förutsätts inte vara väsensskilda. Därmed blir det lättare att upptäcka hur de konkreta skillnaderna i makt förändras över tid. Makt och motstånd skapar komplexa dynamiker som är oförutsägbara: ickelinjära.

En enkel symmetrisk metod är att byta begrepp: Makt krockar med andra makter. Eller lika gärna: Motstånd möter motstånd. En motståndsgrupp stöter alltid på motstånd, i form av poliser och vakter, när den intervenerar i mäktiga organisationer. Motståndsgruppen stöter också på motstånd från medlemmarna, från svårigheter med att samarbeta i gruppen, och från trötthet och andra kroppsliga begränsningar hos muskler och medvetande.

Därför bör vi inte utforma teorier där motståndsgrupeer definieras som underordnade staten eller som underordnade multinationella storföretag. Genom interventioner, ex civil olydnad, krockar olika organisationer och verksamheter. Komplexa dynamiker uppstår. Det ickelinjära innebär oförutsägbarhet. Vi kan upptäcka maktskillnader. Vi kan upptäcka stabila ordningar. Men dessa är inte konstanta, de är historiska och dynamiska. Vi kan

därmed inte förutsäga resultatet av motstånd. Vi behöver utveckla ickelinjära motståndsteorier.

Per Herngren

2010-05-24, version 0.1

Fotnot

[1] John Urry, *Global Complexity*, Polity Press, 2003, p 111.

[2] John Urry, *Global Complexity*, Polity Press, 2003, p 112.

[3] John Law, *Organizing Modernity*, Oxford: Blackwell, 1994, p 107.

[4] John Law, *Organizing Modernity*, Oxford: Blackwell, 1994, p 124.

[5] John Law, *Organizing Modernity*, Oxford: Blackwell, 1994, p 128.

En textserie om ickelinjärt motstånd

1. [Ickelinjär förändring
– introduktion](#)
2. [Rekursiv
samhällsförändring](#)
3. [Motstånd behöver
resonans](#)
4. [Gravitation snarare
än politisk påverkan](#)
5. [Makthavare finns inte
– ickelinjärt](#)
6. [Ordning behöver
hierarkier och olydnad](#)

Läs mer

Om [ickelinjär teori](#).

Om [systemteori](#).

Om [rekursiv teori](#).

Om [singularitet](#).

Om [funktionell dumhet](#).

Om [centralstyrning](#).